

K İ T A P L A R D A N H A B E R

Allen, W. E. D.: *Russian Embassies to the Georgian Kings*, 1589-1605. Cambridge, University press, 1970. xxxii + 640 s.

A III 58/5 1 ve 2

Ortaçağda güçlü bir monarşi olan Gürcistan Krallığı, büyük veba salgını, 14. yüzyıl sonunda Timurlenk'e karşı direnmek için girişilen uzun savaşlar, son olarak da, İstanbul'un Türkler tarafından ele geçirilmesi gibi çeşitli olayların etkisiyle, onbeşinci yüzyılın ortalarından başlayarak parçalanmış ve onaltıncı yüzyılın başında yerini bazı küçük devletlerle prensliklere bırakmıştır. Krallığın dağılması, Gürcüleri, komşu Osmanlı ve Safevî imparatorluklarının nüfuz politikalarının hedefi durumuna getirmiş, onaltıncı yüzyılın sonlarında Rusların güneye doğru ilerlemeleri, Kafkasya'nın tümü üstünde askeri ve diplomatik nüfuz savaşımını yoğunlaştırmıştır.

Bu savaşımın bir sonucu olarak, Rus çarları ile 1564-1605 yılları arasında Doğu Gürcistanı yöneten Gürcü kralları arasında onyedî elçi gidip gelmiştir. Bu elçilerin tuttıkları kayıtların bir bölümü Rus devlet arşivinde günümüze değin kalmış; ilk kez Çar I. Nikola döneminde Rusya'da Gürcü araştırmalarının öncülüğünü yapmış olan tanınmış Fransız bilgini M. F. Brosset tarafından ayrıntılı olarak incelenmiş, daha sonra S. A. Belokurov, Rusça metinlerin 1578-1613 dönemini kapsayan bölümünü 1889 yılında Moskova'da yayımlamıştır.

W.E.D. Allen ve Anthony Mango, bu kitapta yer alan metinleri, Belokurov'un yayımladığı metinler arasında seçmişlerdir. Seçilen metinler, 1589-90 ve 1604-5 dönemini kapsamaktadır. Bu metinlerin yazarları çoğu kez protokol sorunlarıyla uğraşmışlarsa da, yaptıkları gözlemler, o dönemin Rus yönetim ve diplomasisine, Kafkasya ve Gürcistan halklarının yaşam ve törenlerine ışık tutmaktadır. Metinler ayrıca kral II. İskender'in öldürülmesi, Çar Boris Godunov'un oğlu ve kızının evlilikleri ile ilgili gizli görüşmeler gibi dramatik olayları da kapsamaktadır.

Kitabın I. cildinin içindekiler şunlardır: Haritaların listesi (xi). - Resimlerin listesi (xii). - Önsöz (xv). - Transliterasyon ve özel adların telaffuzuna ilişkin not (xxvii). - Kısaltmalar (xxxı). - Giriş: 1. Tarihsel özet (17. - 2. Coğrafi özet (8). - 3. Kafkasları aşan Terki yolu (12). - 4. "Özgür Terki Kazakları" (18). - 5. "Terki kenti" (20). - 6. Kuzey Kafkas kabileleri: Çerkezler ve Kabardanlar (23). - 7. Merkezi Kafkaslar: Osetyan, Çeçen ve İngüşler (30). - 8. Dağıstan: Kumuk ve Kumikler, Kaytaklar ve Avarlar (36). - 9. Gürcü kralları (47). - 10. Doğu Gürcistan'lıların Rusya ile ilk ilişkileri (59). - *Metinler: I. Bölüm: Zvenigorodski ve Antonov (1589-90). 1. Yol talimatı/87). - 2. Kabarda'da yolculuk (105). - 3. Gremi yolu (132). - 4. Kral Alexander'le görüşmeler (154). - 5. Dünyasal ve tinsel sorunlar (179). - 6. Dünya işleri ve şahincinin oğlu (191). - 7. Silâhlar ve argamak'lar (220). - Metinle ilgili açıklamalar: 1. Moskova dolaylarındaki manastır ve katedraller (232). - 2. Bazı Rusça askeri ve yönetsel terimler (243). - 3. Rusya*

ve Gürcistan arasında dinsel temaslar (236). - 4. Kızılbaşlar (237). - 5. Rusların orta Asya hanlıkları ile ilişkileri (238). - 6. Rusların Sibir (Sibirya)'i ele geçirmeleri (240). - 7. Volga yolu üstündeki kasabalar (242). - 8. Şah Abbas ve Gürcülerle ilişkileri (256). - 9. Derbent ve Baku (265). - 10. Kürk, suaygırı dişi ve göğüs zırhları (266). - 11. Murat Giray (269). - 12. Kabarda prens aileleri (270). - 13. *Kolopi* terimi (285). - Okok Şahı Murza ve "küçük dağ ülkeleri" (286). - 15. Metsk, Batsk (288). - 16. Çerkezler ve Kırım hanları arasındaki ilişkiler (290). - 18. Sunzafort'tan Daryal'a giden elçilerin izledikleri yol (291). - 19. Daryal Boğazı, tarihi ve topografyası (299). - 20. (a) "Soni'deki büyük yerleşme ve Meryem Ana manastırı" (307). - (b) "Soni prensi Aristov": Ksani ve Aragvi Eristav'ları ile ilgili not (309). - (c) "Soni-land" (*Sonskaya zemlya*): Aragvi eristavlığının etnolojisine ilişkin not (314). - 21. Kaketya'daki nehirler: Aragvi, Iora (Iori) ve Alazani (320). - 22. *Argamak* diye adlandırılan atlar (322). - 23. Alaverdi'li Ermiş George (324). - 24. Bir Gürcü kilisesinin kutsal süslemeleri (325). - 25. Kırım (Gremi) kasabası (327). - 26. Rusya ve Gürcistan'da krallığa ait şahinler ve şahincilik (329). - 27. Kartlı kralı I. Simon (339). - 28. Tog ya da Torga köyü (340). - 20. Kaketya ordusunun örgütlenmesi (341). - 30. Kısık sancağı (342). - 31. Zaem, Zagem, Zegan ya da Zakem kasabası (343). - 32. Genza ve Areşi (345). - 33. Kaketya'daki bazı kilise ve piskoposluklar (348). - 34. "Beyaz Çar" adının kökeni (353). - 35. "Krim-Şevkal" unvanı (354). - 36. Prens Süleyman (355). - 37. Ülke dışındaki Gürcü tüccarlar (356). - 38. Derbent'in Demir Kapıları (358). - 39. "Üçüncü Roma" olarak Moskova (359). - 40. Bir Rus Papa'sı düşüncesine dair (360). - 4. Dido Kabilesi (361). - Kral İskender'in kendi yaşamına ilişkin olarak verdiği bilgiler (362). - 43. Kızılbaşların yaptıkları damasko ve halılar (365). - 44. Kalkan ya da Karakalkan dağlıları (367).

Kitabın II. cildinin içindekiler şunlardır: Rusların 1590 ve 1604 yılları arasında Kaketya ve Kartlı'larla ilişkileri hakkında notlar (369). - *Metinler*: II. Bölüm: Katişçev ve İvanov'un elçilikleri (1604-5). - 8. Gürcü elçileri Boris Godunov'un sarayında (379). - 9. Ayrıntılar (401). - 10. Eski Soni yolu (415). - 11. Kaketya'da ortaya çıkan bunalımlar (434). - 12. Zagem'de kral İskender'in öldürülüşü (454). - 13. Kartlı'ya gidiş (469). - 14. Prens bolluğu (481). - 15. Terki yolunda karşılaşılan felaket (501). - Metinle ilgili açıklamalar: 45. Posolski Prikaz (516). - 46. Yaselniçi unvanına dair /517. - 47. "Genza'lı Türk paşası Keyhusrev" (518). - 48. Gürcistan'da taç giyme törenleri (518). - 49. Kaketya prensleri arasındaki düşmanlık (519). - 50. Altın kaplama salon (520). - 51. Tarku'ya giriş yolları (521). - 52. "İskender'in kalesi" (522). - 53. Tarku'dan Zagem'e giden yol (524). - 54. Vasili ve Andre Şelkalov (525). - 55. Boris Godunov ile Bâbı Âli arasındaki ilişkiler (526). - 56. 1605'te Dağıstan'daki başkanlar arasındaki görüşler (528). - 57. Samskaya zemlya = Samsk ülkesi (529). - 58. "Türk kenti Tiflis" (530). - 59. "Çar Dimitri İvanoviç (532). - 60. 1604'te Rus - İran ilişkileri (533). - 61. Prens Giorgi'nin danışmanlarının adları (536). - 62. Ardabil (Ardevil) kenti (538). - 63. Kral Konstantin'in kendi yaşamı ve ailesine ilişkin düşünceleri (539). - 64. "Golgota Başpiskoposu Teodosius" (540). - 65. Gori kasabası (541). - 66. Gürcistan krallarının öncelik sırası (542). - 67. Bagratlı kral sülalesinin çocukları (543). - 68. "Kral Yuri'nin amcası Vaktang" ve Mukrani Bagratlıları (545). -

69. Çar Boris'in kızı Xenia (547). – 70. Buturlin'in Tarku'da uğradığı felaket (549). – 71. Castelli ve resimleri (550). Ek belgeler (552). – Kaynaklara ilişkin açıklamalar (561). – Başvurulan haritalara ilişkin not (621). – Dizin (623).

KÁLDY - NAGY, Gy.: (ed.): *The Muslim East, Studies in honour of Julius Germanus*. Budapest, Lorand Eötvös University, 1974. 264 s.

A III 8963

Bu kitap, Türk ve Arap uygarlık tarihi alanında derinlemesine araştırmaları ve yayımladığı yapıtlarla uluslararası bir üne kavuşmuş olan Macar bilim adamı Julis Germanus'un 90. doğum yıldönümü dolayısıyla yayımlanmıştır. Kitap, dünyanın çeşitli ülkelerinden 17 bilim adamının katkılarıyla hazırlanmıştır:

Kitabın içindekiler şunlardır: *Julius Germanus*, Gy. Káldy - Nagy (7). – *Die Orientalistik in Ungarn* 1938, J. Nemeth (11). – *Al-Biruni in Deutschland*, Hans Robert Boemer (23). – *The Men of the Ukhūd* (Sura 85), W. Montgomery Watt (31). – *War der Name Balaam gebräuchlich bei den Juden?* A. Scheiber, (35). – *Die Namen der slawischen Völker in den Werken der frühmittelalterlichen arabischen Schriftsteller*, Tadeusz Lewiczki, (39). – *Les contrats entre Hongrois et Musulmans aux IXe - XIIe siècles* György Szekely, (53). – *Molla Gürant ve pâdişaha sunduğu yazılar*, Tayyib Gökbilgin, (75). – *Malhamat Daniyal*, A. Fodor, (85). – *Anthroponymes turcs mahométans*, Zsuzsa Kakuk (161). – *Hungarian history in Islamic miniature-painting*, G. Feher Jr. (175). – *The question of school and master in the study of the history of Islamic architecture in Hungary*, Gy. Gero (189). – *Beginnings of the Arabic-letter printing in the Islamic world*, Gy Káldy-Nagy (201). – *Local poets in Qâjâr-Tazkeres – A study on the Safinat ul-Mahmud of the Hungarian Academy Library in Budapest*, Éva Apor (213). – *Historical evidence for the movement of people in Iran*, Richard N. Frye (221). – *Islamic culture – Indian culture*, V. Gathy (227). – *A bibliography of the works of Prof. Julius Germanus*, G. David (253).

JULIA, DOLORÈS: *Étude Épigraphique et Iconographique des Stèles Funéraires de Vigo*. Heidelberg, F. H. Kerle Verlag, 1971. 38 s.

A III 7141

Bu kitapta, 1953 yılında, Galiçya'da, Vigo'da bulunan, granitten yapılmış yanyana sıralanmış 23 dikili taşla ilgili bilgi verilmektedir. Mezar başlarına dikilen bu taşlar tek tek ele alınarak, betimlenmekte; üstlerindeki yazılar incelenmektedir. Kitabın sonunda dikili taşların resimlerini gösteren 14 planş yer almaktadır.

ŞADAN KARADENİZ

